

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

NAT/276
"Hållbar utveckling –
klimatförändringar"
(yttrande på eget initiativ)

Bryssel den 18 januari 2006

YTTRANDE

från

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

om

"Hållbar utveckling inom jord- och skogsbruket samt fisket
och de utmaningar som klimatiförändringarna medför"

(yttrande på eget initiativ)

Den 10 februari 2005 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett initiativyttrande om

"Hållbar utveckling inom jord- och skogsbruket samt fisket och de utmaningar som klimatförändringarna medför"

(yttrande på eget initiativ).

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 9 november 2005. Föredragande var **Seppo Kallio**.

Vid sin 423:e plenarsession den 18–19 januari 2005 (sammanträdet den 18 januari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 96 röster för, 14 röster emot och 13 nedlagda röster:

*

* *

1. Inledning

- 1.1 Klimatförändringarna har under de senaste åren blivit en av de största utmaningarna när det gäller jordklotets framtid. Det har gjorts ett otal olika undersökningar som rör klimatförändringarna. Dessa har klart visat att mängden växthusgaser i atmosfären har ökat, vilket gör att jordklotet värms upp. Den förändring av atmosfärens sammansättning som människan har orsakat fortskrider i allt snabbare takt. Internationella forskare är eniga om i vilken riktning klimatförändringarna går, däremot finns det olika bedömningar av hur snabbt förändringarna sker. I den bedömning som gjorts av den mellanstatliga panelen för klimatförändringar (IPCC 2001) konstateras entydigt att atmosfären kommer att fortsätta att förändras under detta århundrade, vilket påskyndar den globala klimatförändringen.
- 1.2 EU har arbetat mycket aktivt för att uppnå de mål som bidrar till att klimatuppvärmningen bromsas upp. Unionen och medlemsstaterna har ändrat sin politik på flera områden för att uppnå bättre resultat. EU intar en ledande roll i den internationella kampen mot klimatförändringarna som är ett av de största hoten mot miljön, samhället och ekonomin och som kan få långtgående globala följder. Eftersom unionen har förbundit sig att följa FN:s konvention om klimatförändring och bestämmelserna i Kyotoprotokollet bör EU förstärka sina satsningar på klimatskydd och gå in för att minska utsläppen av växthusgaser även inom jordbruks-, skogsbruks- och fiskerisektorn. Kommittén hoppas genom detta yttrande på ett betydelsefullt sätt kunna bidra till att unionen ökar sina insatser för att minska klimatförändringarna och de följder dessa får för jord- och skogsbruket samt för fisket. Man kan konstatera att den forskning som hittills bedrivits på ett avgörande sätt har ökat kunskaperna om vilka följder klimatförändringarna får för skogsbruket. Däremot finns det inte lika mycket vetenskaplig information om vilka följdena blir för jordbruket, för att inte tala om fiskerisektorn.

- 1.3 Det internationella samfundet har genom olika avtal, bland annat Kyotoprotokollet, försökt ändra politiken på olika områden för att därigenom få utsläppen av växthusgaser under kontroll. Att genomföra dessa avtal har dock varit synnerligen mödosamt, eftersom inte ens alla de stora parterna, t.ex. USA, har förbundit sig att uppnå de mål som godkänts i vida kretsar.
- 1.4 Uppvärmningen av klimatet får många, såväl direkta som indirekta, konsekvenser för olika områden och sektorer. Att göra en bedömning av alla konsekvenser är ur forskningssynvinkel en ytterst krävande uppgift. Massiv forskningsverksamhet pågår på olika håll i världen. Flera olika scenarier för klimatförändringarna har målats upp. Utgående från den information som finns tillgänglig har man gjort en bedömning av vilka följderna kommer att bli för mänskligheten och miljön. Dessa följder är antingen negativa eller positiva beroende på vilket område som berörs och på vilket sätt förhållandena förändras. Det internationella samfundet och även EU har i första hand koncentrerat sig på att minska utsläppen av växthusgaser för att på detta sätt hejda klimatförändringarnas fortskridande. Klimatförändringarna är inte bara en fråga för miljöpolitiken, utan de får också stora ekonomiska, sociala och kulturella återverkningar på hela mänskligheten liksom naturligtvis också på Europeiska unionens utveckling.
- 1.5 Förutom att hejda klimatförändringarna bör EU samt övriga länder och regioner i betydligt större utsträckning satsa på människans och ekonomins förmåga att anpassa sig till de pågående förändringarna. Även om man på lång sikt lyckas avstyra klimatförändringar kommer redan de förändringar som sker inom den närmaste framtiden att kräva stora anpassningsåtgärder inom olika samhällssektorer såväl nationellt som internationellt. Anpassningen är därför en särskilt viktig fråga. Klimatförändringarna kommer också i hög grad att påverka i vilken riktning och på vilket sätt världsekonomin utvecklar sig. EU har också gjort egna bedömningar av hur ekonomin och energiförbrukningen kommer att utvecklas.
- 1.6 Anpassningen till klimatförändringarna utgör en stor utmaning för den hållbara utvecklingen inom flera ekonomiska sektorer i Europeiska unionen. Klimatförändringarna kräver förändringar åtminstone på områdena industri, energi, transporter, byggnadsverksamhet, hälsa, turism, försäkringsverksamhet, markanvändning, naturens mångfald, naturens användning för rekreation, vattenresurser, fiskeri, skogsbruk, jordbruksproduktion, djuruppfödning, livsmedelsproduktion samt vilt- och renskötsel. En strategi för anpassning till klimatförändringarna bör därför utformas i EU och medlemsstaterna. I detta yttrande på eget initiativ lägger Europeiska ekonomiska och sociala kommittén fram förslag om hur denna anpassningsstrategi kan vidareutvecklas inom unionen särskilt inom det till basnäringen hörande jord- och skogsbruket samt fisket.
- 1.7 Naturkatastroferna, såsom översvämningar, stormar och hagelstormar, kommer att öka som ett resultat av de väntade klimatförändringarna och kommer att få negativa konsekvenser för jord- och skogsbruket samt fisket.

2. **Förändringar och anpassningsbehov inom EU:s jordbruk till följd av klimatförändringarna**

- 2.1 Med tanke på de följder som den globala uppvärmningen väntas få måste jord- och skogsbruket – och även i viss mån fisket – anses tillhöra de sektorer som också påverkas i hög grad av denna process. Eftersom dessa sektorer endast i ringa utsträckning har bidragit till utsläppen av växthusgaser, har de hittills spelat en underordnad roll vid utformningen och genomförandet av EU:s klimatförändringspolitik. Enligt forskning som gjorts av panelen för klimatförändringar (IPCC) är klimatförändringen oundviklig och det är därför viktigt att EU förbereder sig på att vidta åtgärder även inom dessa sektorer.
- 2.2 De europeiska modellerna för jord- och skogsbruket samt fisket grundar sig på att dessa sektorer på ett hållbart sätt producerar förnybara råvaror och produkter för konsumenterna och industrin. EU har satsat kraftigt på en hög kvalitet på livsmedel och även andra produkter samt på att trygga denna kvalitet. För att man skall kunna upprätthålla de mål och resultat som uppnåtts krävs det att nya åtgärder för en anpassning till klimatförändringarna vidtas.
- 2.3 Klimatförändringarna påverkar livsmedelsproduktionen, vattentillgången och hälsan såväl på global nivå som i EU. När klimatet blir varmare kommer skördenivån i EU:s nordliga regioner att stiga medan skördarna i de sydliga regionerna däremot kommer att minska på grund av den tilltagande torkan. Takten på klimatförändringarna och det sätt de kommer till uttryck på varierar i olika EU-länder och regioner beroende på olika osäkerhetsfaktorer, men det står i alla fall nu klart att vi går mot en uppvärmning. Tillgången till såväl dricks- som bevattningsvatten håller på att försämrans i de sydliga regionerna.
- 2.4 De extrema väderfenomenen, såsom stormar, översvämningar, torka och långa värmeperioder, kommer att öka. I och med att luften värms upp ökar risken för en spridning av sjukdomar via insekter och vatten. Klimatförändringarna påverkar också förekomsten av dessa problem i olika länder och regioner.
- 2.4.1 På längre sikt kommer livsmedelsproduktionens tyngdpunkt att flyttas norrut i Europeiska unionen. Klimatförändringarna förväntas öka skillnaderna i välstånd mellan industriländerna och utvecklingsländerna, vilket också avspeglas i livsmedelsproduktionen och på livsmedelsmarknaderna. Det är fullt möjligt att klimatförändringarna i vissa områden kan orsaka livsmedelsbrist och konflikter som rör livsmedelstillgången. Det är viktigt att man beaktar det faktum att klimatförändringarna kan leda till allvarliga störningar i vattentillgången.
- 2.4.2 Europeiska unionens förutsättningar att klara sig är bättre tack vare en god infrastruktur och det jordbrukspolitiska målet att bevara produktionen i hela unionen. I denna förändringsprocess måste EU ovillkorligen kunna bibehålla de verktyg och resurser som behövs för att utveckla och trygga den egna livsmedelsproduktionen.

- 2.5 EU har inom ramen för sin jordbrukspolitik inte utarbetat någon klar strategi för en anpassning till klimatförändringarna som ett svar på de redan nu oundvikliga följderna av dessa. Några medlemsstater har utformat eller håller på att utforma nationella anpassningsstrategier. Det europeiska jordbruket har i princip mycket goda förutsättningar att reagera på klimatförändringarna, eftersom till exempel kulturväxternas anpassningsförmåga i regel är god.
- 2.5.1 Med hjälp av växtförädling kan man inom några år möta de krav som klimatförändringarna medför. Vid denna anpassning kan man utnyttja genresursernas mångsidighet. Företagen bör utöka resurserna för utveckling av ny teknik inom såväl vegetabilieproduktionen som djuruppfödningen. För att minska de skador som orsakas av väderväxlingar samt av växt- och djursjukdomar bör man utveckla ett tillräckligt effektivt riskhanteringssystem.
- 2.5.2 Samtidigt bör man förstärka forskningen på jordbruksområdet i syfte att utveckla sådana nya arter som anpassar sig bättre till de nya ekologiska förhållandena (anpassning) eller som inte kräver så stora produktionsinsatser, bland annat i form av kvävegödsel (begränsning av utsläppen). Universitetsutbildning och forskning som är inriktad på klimatförändringarna bör fördjupas och breddas både när det gäller grundforskningen och den anpassningsrelaterade tillämpningsforskningen.
- 2.5.3 Det är dock av grundläggande betydelse att man lyckas bevara odlingsjordarnas allmänna bördighet i EU. Genom att utveckla odlingsformerna kan man reducera de negativa förändringar som inträffar i jordmånen. En kritisk fråga för jordbruket är innehållet i den framtida vattenpolitiken, i synnerhet i de områden där vattenbristen är ett växande problem.
- 2.6 Man bör närmare undersöka de följder som klimatförändringarna får för världsmarknaden för livsmedel eftersom förändringarna på marknaden också påverkar EU:s egna produktionsmål.
- 2.7 För att minska utsläppen av växthusgaser har Europeiska unionen vidtagit flera miljöpolitiska åtgärder som påverkar jordbruket. EU har också försökt styra jordbruksproduktionen mot en produktion av bioenergi, vilket även skulle få positiva följder för miljö- och klimatpolitiken. Unionen bör utveckla nya miljöåtgärder inom jordbruket för att effektivisera användningen av gödselmedel och så långt detta är möjligt förhindra att boskapen producerar metan eller återanvända metanet. På detta sätt kan kursändringen inom EU:s jordbruks- och miljöpolitik påverka de framtida utsläppen.
- 2.8 Under de nya förhållandena bör odlingsarealen i betydligt högre grad än förut användas för icke-livsmedelsproduktion. I de flesta EU-länder används fortfarande biobränslen i mycket liten utsträckning. Produktionen måste ökas avsevärt för att man skall lyckas nå den nivå på användningen av biobränslen som EU har ställt som mål. EU bör ändra vissa bestämmelser som begränsar produktionen av energiväxter, såsom arealbegränsningen vid stöd och användningen av trädesåkrar för icke-livsmedelsproduktion. Användningen av bioenergi kan

motiveras med att sysselsättningsgraden förbättras och energiproduktionen blir mångsidigare samt med att den får positiva följder för klimatet.

- 2.8.1 EU bör göra det möjligt för jordbruket att fullt ut fungera som producent av biobränsle, så att unionen kan närma sig målen i biobränsledirektivet. EU bör på nytt överväga en anpassning av vissa bestämmelser i den gemensamma jordbrukspolitiken och se över innehållet i WTO:s så kallade Blair House-avtal. Genom Blair House-avtalet begränsas produktionen av oljev växter som är avsedda för icke-livsmedelsproduktion då produktionen sker på åkrar som ligger i träda. EU bör avskaffa denna begränsning eftersom det inte längre beviljas något stöd för produktion av oljev växter.
- 2.8.2 En anpassning till klimatförändringarna kräver ett samordnat samarbete inom hela livsmedelskedjan såväl på nationell nivå som på EU-nivå. Anpassningsprocessen är en stor utmaning också för konsumenterna, som bör ges högklassig upplysning och information. EU och medlemsstaterna bör inleda en samordnad utbildnings-, upplysnings- och informationskampanj för att öka medborgarnas baskunskaper om den komplicerade klimatförändringsprocessen.

3. Anpassningsbehov även inom fisket

- 3.1 EU:s fiskeripolitik har i huvudsak fokuserat på kontroll av fiskbeståndet och styrning av marknaden. Oron för att vattenkvaliteten förändras berör naturligtvis även fiskerisektorn. Följderna av klimatförändringarna har inte tagits i beaktande på ett konkret sätt i EU:s fiskeripolitik. I unionens riktlinjer beträffande klimatet har man dock konstaterat att klimatförändringarna på lång sikt kommer att få konsekvenser för fiskerinäringen såväl på EU-nivå som regionalt. Unionen anser sig vara kapabel att anpassa sig till de förestående förändringarna. Enligt de kunskaper man har idag torde den uppvärmning av vattnet som klimatförändringarna orsakar inte medföra några betydande förändringar i de stora haven. Däremot kommer följderna att vara mer påfallande i mindre vatten, såsom dammar, sjöar och vattendrag. Fiskbeståndet kommer sannolikt att förändras avsevärt, bland annat genom att ~~om~~ näringssituationen för fiskarna förändras. Nya fiskbestånd kan alltså uppkomma i de uppvärmda vattnen och gamla kan försvinna.
- 3.2 Förändringarna kan bli större i de nordliga EU-ländernas insjöar och kustvatten. Kvalitetsfiskarna i de kalla vattnen kan bli utrotningshotade. Det är uppenbart att de ekonomiskt värdefulla ädelfiskarna, såsom laxfiskarna, minskar särskilt i de nordliga EU-regionerna och de ekonomiskt mindre värdefulla så kallade skräpfiskarna ökar. Olika fiskarters anpassningsförmåga varierar dessutom stort. Det är naturligtvis av avgörande betydelse hur fort klimatförändringarna inträffar och vilka följder de får för vattnen. Den allmänna trenden för klimatförändringarna innebär en höjning av vattentemperaturen, vilket det finns vetenskapliga bevis för bland annat från polarområdena och Sibiriens myrmarker. Å andra sidan är havets ekosystem förhållandevis anpassningsbart till följderna av klimatförändringarna. Situationen är betydligt svårare i sjöar och vattendrag. För närvarande är tillgången till forskning om anpassningen på detta område begränsad.

- 3.3 Förutsättningarna för fiskodling kan komma att förbättras till följd av klimatförändringarna. Vattenmängden i sjösystemen kommer i framtiden att öka, vilket i sin tur ökar strandvattnens areal och gör det möjligt för fiskodlingen att expandera. Uppvärmningen av vattnen i de nordliga delarna av unionen kommer sannolikt också att medföra att födotillgången för fiskarna förbättras. Samtidigt kan vattenuppvärmningen även medföra en större risk för sjukdomar och försämrad kvalitet. Förändringarna i vattentemperaturen kommer inte enbart att få ekonomiska följder utan de kommer också att påverka naturen, framför allt genom att den biologiska mångfalden begränsas.
- 3.4 En hållbar utveckling av fiskresurserna måste bygga på kunskap och forskning. EU:s fiskeripolitik har ofta varit mycket svår att kontrollera och styra. Sektorn har utsatts för stora utmaningar och påfrestningar, såsom lönsamhets- och dioxinproblem samt regleringen av fisket. Fiskerisektorns anpassningsförmåga kan också förbättras genom att man minskar den övergödning och försämring av vattnets kvalitet som människan åstadkommit genom skadlig verksamhet. Det finns ett stort behov av forskning om klimatförändringarna inom fiskerisektorn. Processerna i anslutning till vattnets ekosystem är mycket komplicerade, vilket ställer stora krav på forskningen. EU skulle kunna bevilja denna verksamhet ytterligare resurser och utvidga forskningen och samarbetet på multilateral och internationell nivå.
4. **Skogsbruket behöver strategier med långt tidsperspektiv**
- 4.1 EU:s skogsresurser växer ständigt. Endast hälften av den årliga tillväxten avverkas, samtidigt som nya beskningsprojekt skapar mer tillgångar. Näst efter djuphaven utgör skog och trä de viktigaste kolsänkorna. Samtidigt kan träbaserade produkter ersätta produkter som tillverkats av icke-förnybara resurser. Den europeiska skogspolitiken ligger i de enskilda ländernas händer. EU-lagstiftningen och andra internationella avtal får allt större inverkan på europeisk skogspolitik. Den europeiska skogsministerkonferensen, MCPFE (*Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe*) har skapat kriterier och indikatorer för ett hållbart skogsbruk som ligger till grund för ett hållbart utnyttjande av skogsresurserna. EU bör inom ramen för en hållbar utveckling stödja denna process, vilket dock måste ske i enlighet med subsidiaritetsprincipen.
- 4.2 En god skötsel av skogen ligger till grund för dess möjligheter att anpassa sig till klimatförändringar. EU:s skogar är till största delen under ständig skötsel och bibehåller därmed en stor produktion och vitalitet. Det långa tidsperspektivet i skogsbruket med omloppstider på mellan 15 och 150 år gör att eventuella anpassningsåtgärder bör påbörjas i tid. För närvarande bör man framför allt inrikta sig på olika förnyingsmetoder, vilket bl.a. gäller val av trädslag. Då klimatförhållandena under en relativt kort tidsperiod förändras markant väntas de europeiska skogarna emellertid bli känsligare för t.ex. insektsangrepp. EU bör främja ett ökat samarbete mellan nationella skogsmyndigheter och intressegrupper (stakeholders) så att man kan förbereda sig inför det hot som olika biotiska organismer som insekter och svampar utgör.

- 4.3 Det finns en stor mångfald av olika sorters skogar i EU. Geografiskt kan man dela in Europas skogar i boreal, atlantisk, kontinental, mediterrän, alpin och makronesisk skog. De biotiska skillnaderna mellan dessa områden är mycket stora. Vid skapandet av en strategi för anpassning till klimatförändringen för primärnäringarna bör man för skogsbrukets del göra det på nationell eller regional nivå. Skogen har en viktig roll som betydande stabiliserande faktor i Europas naturliga ekosystem, och hur den sköts har avgörande betydelse för stabiliteten i vår kontinents naturliga och seminaturliga ekosystem.
- 4.4 Klimatförändringen har redan orsakat och förväntas orsaka allt fler naturkatastrofer. För skogens del gäller det främst fler skogsbränder, stormskador och utbredda insektsangrepp. För att kunna hantera de krissituationer som uppstår bör EU vidta åtgärder så att hjälpaktioner snabbt kan mobiliseras. Dessutom bör tillräckligt materiellt och finansiellt stöd säkras, t.ex. via EU:s solidaritetsfond eller liknande instrument.
- 4.5 Med tanke på skogens känslighet för biotiska föroreningar bör EU ha stränga kontroller av timmer och träbaserade produkter som importeras utifrån. På så sätt kan man effektivt skydda EU:s skogar mot skadliga främmande arter, t.ex. vissa insekter och svamparter. Importkontrollerna får dock inte innebära omotiverade hinder för internationell handel.
- 4.6 Skogsbränder är redan idag ett mycket stort problem, framför allt i de södra delarna av gemenskapen. Då klimatförändringen väntas ytterligare försvåra denna situation är det av yttersta vikt att EU utvecklar sitt redan etablerade arbete för att förhindra skogsbränder och begränsa deras utbredning, samt utarbetar europeiska riskhanteringsplaner.
- 4.7 Genom ett hållbart skogsbruk upprätthåller vi en ständigt växande skogspotential. Genom att främja den förnybara naturresursen trä som byggnadsmaterial och energikälla binder man så effektivt som möjligt koldioxid i skogarna och skogsprodukterna som fungerar både som kolsänkor och substitut för material baserade på icke-förnybara resurser. En ökad användning av trä är i många länder en av få möjligheter att skapa nya arbetstillfällen, speciellt på landsbygden. Detta gäller särskilt för skogsenergin som är en ganska arbetsdryg nisch och där produktionen ofta sker på lokal nivå av företagare som använder värmepannor.
- 4.8 Skogsvården bygger på ett komplext biologiskt system som tar lång tid att utforska, bland annat på grund av de långa omloppstiderna. Infrastrukturen och olika logistiska system hör till grundpelarna för ett ekonomiskt lönsamt skogsbruk. Klimatförändringen anses bland annat orsaka torka i söder och våtare markförhållanden längre norrut, vilket gör att det uppstått behov av att utveckla gående skogsmaskiner som klarar att utföra arbete utan att göra för stor inverkan på marken samt av satsningar på biologisk grundforskning. För att kunna upprätthålla den europeiska skogsbruksmodellen och anpassa sig till de förändrade klimatförhållandena bör EU säkra tillräcklig finansiering av forskning och utveckling inom denna sektor. Noteras i detta sammanhang bör den teknikplattform för skogssektorn (*Forest Based Sector Technology Platform*) som inrättats i samband med förberedelserna inför sjunde ramprogrammet för forskning. Dessutom bör samarbetet mellan olika forskningsinstitutioner runt om i Europa och världen underlättas.

- 4.9 Ett ekonomiskt hållbart skogsbruk är en ovillkorlig förutsättning för att de privatägda och statsägda skogarna i EU skall vårdas och hållas friska. EU bör vid all lagstiftning betrakta skogssektorn som en självständig sektor och alltid bedöma konsekvenserna också ur ett skogsbruksperspektiv så att inte förordningar som skadar denna sektor antas oavsiktligt.
- 4.10 Ursprungliga trädslag har bättre förmåga att acklimatisera sig till lokala klimatförändringar p.g.a. sin genupsättning. Av denna anledning bör inhemska trädslag favoriseras samtidigt som man bör försöka flytta vissa arter norrut inom Europa. Blandskog bör också rekommenderas där det är möjligt.
- 4.11 Klimatförändringen kommer med största sannolikhet att öka de ekonomiska skillnaderna mellan i- och u-länder. EU bör stödja arbetet med att skapa en globalt bindande skogskonvention med anpassningsstrategier som kan hjälpa till att styra utvecklingen i många u-länder. För att trygga de viktiga skogsresurserna runt om i världen behövs det kompetensutveckling och bra styresformer. Mekanismen för ren utveckling (CDM) som inrättats under Kyotoprotokollet utgör ett incitament för aktörer inom EU att bidra till beskowningen i utvecklingsländerna och ett sätt att intensifiera EU:s insatser när det gäller kvotsystemet för koldioxid i dessa länder.
- 4.12 Klimatförändringen kommer att påverka EU som helhet och de olika samhällena. EU bör vidta fler undervisnings-, utbildnings- och upplysningsåtgärder samt stärka den allmänna debatten, så att medborgarna kan få en djupare förståelse för vilka genomgripande effekter klimatförändringen kan få för EU:s skogar i framtiden.
- 4.13 Klimatförändringen kan också innebära positiva konsekvenser för skogsbruket, i alla fall på kort sikt. Detta gäller speciellt i de nordligare delarna av Europa som redan idag har en modern, välutvecklad och självständig skogssektor. Effekterna av klimatförändringen bör uppmärksammas i samband med utvecklingsarbetet inom hela EU-områdets skogssektor.
- 4.14 Produktionen av kork och icke-träbaserade produkter som bär, svamp och miljöjänster bör tas i noggrant beaktande då de kommande förändringarna analyseras. Förutom kork utgör i synnerhet omsorgen om viltstammarna en betydande del av det moderna skogsbruket idag och av en hållbar utveckling.
- 4.15 Unionens skogsstrategi från 1998 och den handlingsplan som för tillfället förbereds av kommissionen bör beakta klimatförändringen och föreslå lämpliga åtgärder för att främja en mobilisering av virkesreserverna. Att anpassa skogsbruket till klimatförändringen anges som en huvudmålsättning i såväl kommissionens meddelande som rådets slutsatser. En sådan process förutsätter ett välfungerande och nära samarbete mellan kommissionens olika generaldirektorat, medlemsstaterna och olika intressegrupper.
- 4.16 EU måste sträva efter att få till stånd en viss flexibilitet i internationella överenskommelser och skogsprogram så att det blir möjligt att i t.ex. en nödsituation avverka områden där

skogens hälsa försämrats eller där skador från insektsangrepp riskerar att bli omfattande. Detta för att snabbt kunna återbeskoga dessa områden med lämpligare trädslag.

5. Slutsatser och rekommendationer

- 5.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ser klimatförändringen som den största utmaningen för Europeiska unionen och hela världen under de närmaste åren och årtiondena. EU måste på ett påtagligt sätt effektivisera åtgärderna för att bekämpa klimatförändringen samt konsekvent börja utforma anpassningsstrategier för olika politikområden. Kommande ordförandeländer måste i högre grad fästa vikt vid frågan om att utvidga klimatförändringspolitiken till att omfatta även anpassningsåtgärder.
- 5.2 EESK anser att det är på grund av att landsbygdsnäringsarna jord- och skogsbruk samt fiske endast orsakar ett ringa växthusgasutsläpp som dessa sektorer hamnat i skymundan i samband med unionens klimatförändringspolitik. Enligt forskning som gjorts av panelen för klimatförändringar (IPCC) är klimatförändringen oundviklig och det är därför viktigt att EU förbereder sig på att vidta åtgärder även inom dessa sektorer.
- 5.3 Enligt EESK måste unionen avsätta avsevärt mer forskningsresurser för att man skall kunna analysera klimatförändringen och anpassningspolitiken och lansera förebyggande program. Detta gäller i synnerhet för de naturresursbaserade näringarna.
- 5.4 EESK kräver att all växtkraftig åkermark inom EU hålls i produktionsdugligt skick. Med tanke på detta måste EU effektivisera åtgärderna för att trygga livsmedelsförsörjningen och försörjningstryggheten. De osäkerhetsfaktorer som klimatförändringen skapar inom dessa basnäringar måste beaktas rent konkret i samband med planeringen av EU:s framtida jordbruksstöds- och jordbruksproduktionspolitik, handels- och energipolitik.
- 5.5 EESK kräver att EU i olika internationella forum tar upp klimatförändringens negativa effekter för kampen mot hungersnöden i världen, med tanke på att hungersnöd blir en uppenbar konsekvens för framför allt utvecklingsländerna vid ekvatorn.
- 5.6 Förutom att bekämpa klimatförändringen anser kommittén att man inom EU och i samtliga medlemsstater dessutom måste börja utforma strategier för de olika sektorerna så att de kan anpassas till klimatförändringen. Vissa medlemsstater har redan utformat sådana strategier. I detta arbete kan unionen bidra med samordningsvinster samt stöd via internationella avtal, något som skulle kunna effektivisera arbetet även på global nivå.
- 5.7 Det är viktigt att studera de multiplikatoreffekter som klimatförändringen kan få för landsbygdsekonomin. Klimatförändringens inverkan blir stor även inom andra sektorer som indirekt påverkar landsbygdsekonomens utveckling och anpassningsbehov (t.ex. industri, energi, transport, turism och hälso- och sjukvård).

- 5.8 EU:s och medlemsstaternas intresse för att undersöka klimatförändringens konsekvenser för fisket är lågt. Denna fråga sorterar i huvudsak under vattenbrukets framtida utveckling. Inom ramen för fiskeripolitiken måste man även göra en bedömning av de förändringar som uppstår när man försöker anpassa sektorn till förändrade vattenresurser och fiskeriförhållanden.
- 5.9 En ökning av produktionen och användningen av skogsresurser bör eftersträvas, och skogens betydelse för att kontrollera klimatförändringen bör lyftas fram. Det är viktigt att mer skog planteras såväl inom EU som globalt. Detta borde även utgöra tyngdpunkten i EU:s utvecklingspolitik.
- 5.10 Kommittén föreslår att EU lanserar en bred informations- och upplysningskampanj i såväl EU:s medlemsstater som internationellt för att öka kunskaperna även inom det civila samhället och bland politiska beslutsfattare. På så sätt skulle man kunna påskynda arbetet med att utforma och genomföra strategierna för en anpassning till klimatförändringen.

Bryssel den 18 januari 200

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Anne-Marie Sigmund

Europeiska ekonomiska och sociala
kommitténs generalsekreterare

Patrick Venturini
